Gazeta Transsilvaniei.

Gazeta ese de doe ori adecă: Mercurea si Sâmbăta. Foiea odată pe septemână, adecă: Sâmbăta. Pretiul loru este pe unu annu 10 f. m. c., pe diumătate annu 5 f.; car pentru terri stráine 7 f. pe unu som. si pe annul intregu 14 f. m. c. Se prenumera la tote postele imperatesci, cum si la toti cunoscutii nostri DD. correspondenti. Pentru serie „petitu" se ceru 4 cr. m. c.

Monarchia austriacâ.

Officiose.

Nr. pres. 5696. M. C. G. 1852.

La serbarea fericitóreĭ veniri a Maiestatiĭ Sale c. r. apostolice in Clusiu Domna Contessa, veduva Pavel de Teleky a pusu la cale a se strapune magistratuluĭ cetatianu din Clusiu una summa de 120 f. m. c., adunatâ dela maĭ multe dame d'acolo, spre ase impende maĭ incolo in modu correspundietoriu pentru casa pauperina, ce se a redicatu a colo in annul currinte.

Ne aflâmu cu placere occasionatĭ a preda publicitateĭ formósa aceasta lucrare faptuale spre binele patimintelui pauperismu, adaugendu si aceea, cumca darul cestu cuviosu, conformu cu respicata dorintia, se a si strapusu la locul menireĭ sale.

Sibiiŭ, 22. Septembre 1852.

Pentru Inâltia Sa Domnul gubernâtore civile și militare
Bordolo L. M. C.

Nr. 20,331/4006. 1852.

La requisitiunea c. r. preture marĭ provisorie pentru Transsilvania cu datu 9. Sept. 1853 Nr. 4994 se adduce la cunoscintia publica, cumca densa cu determinatiunea sa din 9. Sept. 1852 a redicatu curatela, ceea ce din causa resipireĭ se diptasse inca de fostul guberniu r. al tierreĭ in an. 1844, la Nr. 1478, assupra baroneluĭ Emericu Iosika de Branyicska, si aceasta pe temeiul facuteloru eruirĭ pe cale judiciaria si pe convincerea primita d'aci, cumca vóia curanduluĭ se a indreptatu de atuncĭ fundamentaveru, si i a reconcessu libera administrare assupra avereĭ sale.

Sibiiu in 21. Septembre 1852.

Pentru gubernatorele militare si civile
Bordolo L. M. C.

Nr. 18,417. M. C. G. 1852.

Publicare.

Pentru de a inlesni și maĭ multŭ în tótâ Transsilvania preschimbarea Banilorŭ de aramâ de 1, ½ și ¼ cruceriu mon. conv. cu tipariulŭ dela anulŭ 1816, apoĭ a celorŭ de doĭ cruceri cu tipariulŭ din anulŭ 1848, inaltulŭ ministeriu c. r. de finanțe cu emisulŭ din 23. Augustŭ 1852 Or. 11,917/M. F. a concesŭ, ca și casele de strinsurâ, din aceastâ țérâ, dela Oreștia, Bistriția, Clusiu, Brasovŭ și Muresŭ-Osorheiu sâ aibâ voie a preschimba acestĭ banĭ de aramâ cu banc-note aŭ cu note de ale vistierieĭ imperialĭ, aŭ cerêndŭ partea, și ajungêndŭ provisiunile ce se aflâ in ființia, cu banĭ de aramâ de tipariulŭ celŭ noŭ.

Care cu provocâțiune la inalta ordinâțiune minist. finanțiare din 26. Augustŭ 1851 (buletinulŭ leg. imp. din a. 1851, mân. alŭ LV. Nr. 201, aŭ foiea legil. provin. din 1851 mân. alŭ XXII. Nr. 214), apoĭ cu provocatiune la publicarea de aci, din 13. Augustŭ 1852, Nr. 17,395/G. M. C. se aduce la publicâ cunoscințiâ.

Sibiiu, 20. Septembre 1852.

Pentru gubernâtorul mil. și civile
Bordolo L. M. C.

Blasiu, 21. Sept. Commissiunea esmissa de catra Inaltulu c. r. guberniu, spre a innoi cu Eppulu contractulu despre arenda si administratiunea Domininlui monastirescu (al scoleloru) sosi aici in 9 acestia, — avendu in frunte pre demnulu barbatu referinte de cultu si invetiamentu D. G. Dorgo, carele dupa sosirei miutenu a doua di cercetâ locuintiele professoresci, si asiedimentele scolastice. Apoi in 11. si urm. visitâ din candu in candu pe neasteptate preleptiunile, atâtŭ in clasile gimnasiali câtu si in cele normali, unde cu bucuria si esprimâ deplina sa multiumire asupra progressuluĭ, celu osserbâ a fi facutu tenerimea scolastica in conformitate cu noulu planu de organisatiune; si esplicandu i neprecalculaverulu folosu provenitoriu din seriosulu studiu, insocitu de buna portare morale — o indemnâ, ca si in venitoriu cu asemine straduintia se procéda in calea appucatâ.

Asemine si aretâ indestulirea asupra corpuluĭ professorale in genere, pentru sacrificiulu, maniera, si abnegarea de sene, cu carea preste asteptare se portara in decursulu cestoru doi ani trecuti, intre cele maĭ grele impregiurari ale acestui institutu lipsitu mai de tote midiulocele spre invetiamentu necessarie, — recomendandule si pe viitoriu aretata constantia, si perseverantia in cariera loru cea grea, si multu ostenitiosa.

Nu potemu aci retacé laudabilea staruintia a multu stimatului D. referinte pentru imbunatatirea sortei acestui Gimnasiu; assigurendu pre Professorime, — carea vediendu scadiamentulu veniturilorु scolastice se temeau de ruinarea unicului acestui institutŭ natiunale *) — ca nu va lipsi nici decatu ase intrepune la mai inaltele locuri spre a midiuloci sustienerea luĭ in statulu in carele acum se afla (Gimnasiu completu, cu 8 clasi si 12 professori), si câ va fi totdeuna cu deosebita attentiune, ca posturile professorali sâ se occupe de barbati destui, capaci, si de aceia, cari 'sĭ pricepu missiunea loru, si sunt adencu petrunsi de dinsa, fie ori de ce categoria . . .

Dreptacea nu lipsimu a adauge sincera nostra stima si calduросa multiamita zelosului barbatu, pentru tote cele intreprinse si intreprindinde; si aceasta o facemu in publicu, ca natiunea se si cunosca pre barbatii sei cei demnĭ, si bine meritati in orĭ ce privintia.

*) O natie nu póte fi indiferinte in assemene impregiurârĭ —; si daca ar fi respinsâ ea in ultima desolatiune, totusĭ am trebui se fimu maĭ multŭ credinciosĭ, câ in ultima necessitate ea e gata a jertfi; numaĭ barbatĭ se fia !! carĭ se ĭ scia depinge urmarile ce o aru astepta dupa unu casu asia fatale; carĭ se nu se retragâ prin impregiurârile referintieloru unilaterale a lua initiativa si a premerge cu essemplul jertfind si indemnandu a se jertfi —, si credu câ acum s'ar afla si mirenĭ multĭ, forte multĭ, carĭ aru da mana la ori ce scopu privitoriu la naintarea cultureĭ natiuneĭ sale. — U. R.

ФОІЛЕТОНЪЛ.

Тіміșора, 13. Септ. 1852.
(Бртаре.)

Noi пв черем дпвъцъторі дпвъцацї, дар черем, ка ачеі, че се сакріфікъ кіътърії дпвъцъторешті, се аівъ кънощтіинце деплине de ачеа, че се цине de овіентеле дпвъцътврії сколеі попвларе, пврчегънd din прічініва ачел, къ чел че вре съ лвmineze пре алції девве маі дптії се фіъ сінгвр лвminat. Mi se паре дпсъ къ дмпрепвраре ачеаста пъпъ аквта с'а лват маі пвцін дп сокотінцъ, ерат дпdeствлацї dакъ аспірътоpiвл dвпъ вnв пост дпвъцътореск се пвте леціtima кв adeверіцъ, квткъ a dекврс прін дпвъцътвріле препарandiче; къштігатав ел de ачі чева, орі ва, пв дптребат. Мвлтіплічітатеа ствdiелор дп сколеле препарandiале п'а стат дп реффеpiцъ dрептъ печі кв кваліфікъчівніле черчетъторілор лор, а върора чеа маі маре парте конста din тіперї, че deадрептвл din сколеле попвларе тречеав дп трънселе, печі кв сквртітатеа тімпвлві, каре пвmaĭ o dекврцере прін ствdiї, печі кът дпсъ о фвndатъ дпвъцътвръ а лор ó дпгъdвіе, печі кв дпвъцътвріле, каре се пропвн дп сколеле попвларе, ші пентрв ачеа о маре парте а лор пв пвmaĭ къ ерав елевілор препарandiалї пентрв фіітореа са кіътаре свперфлве, чі іі дмпедека ші дптрв прочедереа дп челелалте. Апоі фіреаска вртаре de ачі ера, къ ноі пв къпътат дпвъцъторі дп дпцъллесвл стрінс, чі оменї, карії штіеав четі, скріé ші къпта, ші ачестор ле дпкредінцат крештереа попорвлві. Неажвнселе інстітвтвлві препарandiале dакъ се вор маі реціné вор фі пентрв ачеа ші аттвнчі спре скъдереа крештерії попорвлві пострв, dакъ прін дмбвнътъціреа стъріі дпвъцъторештї ам ші къштіга пентрв стареа дпвъцътореаскъ барвацї кв штіинце маі палте; къчі ачестор dакъ пв квтва інстіпнтвл ле ва свне, квт deввe съ прочеadъ дптрв крештереа првнчілор, штіинцеле препарandiче дп adeвър печі вnв razim пв ле вор da. Апоі каре é цінта сколеі ші а прештерії попорвлві прін трънса? Ав dоръ, ка првнчії се іессъ din трънса дпzестрацї пвmaĭ кв штіинцеле четіреі, скріереі ші къпътреі? Ба пв, скола é кіътатъ a сълъшлві дп інima дпкъ крвdъ a првнквлві сімцвл кътръ соціалітате, ші пентрв ачеа кътръ dрептате, пе каре вnікъ пвmaĭ се поте baza соціетатеа, атореа кътръ патріъ, сімцвл de a се свнпвне леціілор ші a асквлта de маі марії сеі, ші кв вnв кввънт квпоштереа dаторіцелор сале ка om, крештін, свнпвс. Ата вот креште попорвл пострв ші моралічеште, къчі дпвъцътвріле ші dеdъріле крвdеі інімі a првнквлві вор ретъне тотdеvна пентрв Бърбатвл версат вnв фелів de діреnт апоі дптрв тоте лвкръріле сале. Скола, каре п'аре dрепчівnеа ачеаста, пв пе креште првнчії, іар інстітвчівніле, каре пв аццінтеазъ a da сколеі dрепчівnеа ачеаста, deввеск реформате. Noi пвтрім сперінца, квткъ ачеіа, върора ле стъ дп кіътаре реорганісареа сколелор попвларе, вор лва дп deплінъ конcideръчівне ші овіентвл ачест.

Аічі маі адъогъм ка прін тречере, квткъ сінгврвл інстітвт препарandiале, чел ав Ромънії din Бънат ші бнгвріъ дп Арad, пентрв мъріте́ле лінсе а ле попорвлві пострв пв é de ажвнс, ші къ рвdікареа вnві аттаре інстітвт дп Бънат ар фі de o маре dорінцъ. Че é адеврат, Ромънії din провінціалвл Бънатв-

Нъсъвd, 20/8 Сент. 1852. Нъмерул Газетеі 64 къпринде ун артікул къ dat: Нъсъвd, 18. Фаврѣ, каре дъпре алтеле addече дъ къпоштінца пъблікулуі Четіторіѣ, къткъ de скóлеле комунале din фостул ал doilea реціment ромън дъ тімпул пресінте сінгурі нъмаі дасkалії пóртъ даторніка гріжъ, еаръ чеіалалці карії ар deвъі din оффіціѣ а вегіа, сунт къ тотул indiферінці.

Маі ынтъі атакъ аъкторул ачелуі артікул не преоці къ ъртътóреле кувінте: „Преоції маі фъръ есчепціюне авіа „съ дndръ а кълка прагул мъzелор дъ zioa eccaminелор.“

Кът de неадевъратъ есте ачеаста, съ се вede din ъртътóреле:

Кам ла анії 1825—1826 кънd дъ ъртареа дъалтелор ordinъціюнї деврїъ а се infiinца скóлеле комунале, не фіind алте indiвidue каре съ іа асупръші сърчіна дъскъліеі, аъ прімїт'о дъ челе маі мулте комуне не лунгъ фóрте пъціпъ ремунерацiюне преоції сінгур din ачел de тóтъ стіма demn скоп, ка одатъ ачеле съ се дъчеапъ ші deскідъ. — Dупъ че ачесте прін необосіта стръданіъ а demnулуі de етерна memoріе діректор Маріан, кам не ла анії 1836—1837 с'аъ кам регулат ші къ педагоці, еаръ прін дъносул адъпаці, къ печесаріле штіінце провезуці, фъсъръ de обште маі тоці преоції ші дъ спеціе мулці пентрѣ zелул арътат кътрѣ скóлъ ші стръданіа пъсъ дъ катехісаціе дъ релъціюнеле сръстерите супремеі komande мілітаре, лъвдаці, — каре прін сказнул епіскопеск саъ ші фъкут інтрецеі преоціmeі къ рекъпоштіінцъ къноскут. —

Астфел de лавдаторії аш пътé чіта маі din тот анул пънъ ла анул 1846, кънd adекъ аъ мъріт Маріан, de кътва архіва вікаріалъ ар фі дъпрéгъ ші чеа маі маре парте de скрісорі ун с'ар фі depepdут дъ революціюнеа трекутъ; — спре коннінцереа пъблікулуі тотъші чітez ordinъціюнеле ръмасъ ка прін ун фатум din 1839 Nр. 236, din 1840 Nр. 225, din 1841 Nр. 234 ші 1843 Nр. 278 прін карії сілінца преоцілор пъсъ дъ катехісацie съ рекъпóште de супрема komanda мілітаръ ші сказнул епіскопеск. — Дела анул 1847 пънъ дъ чест трекут дъ релацiюнеле сколастіче саъ пъс дъ ъртъторіул mod:

„Ачеі преоці карії къ прогрес бун аъ абсолвіт теолоціа, „саъ de алтміntреле посediazъ штіінце практіче, ші аъ про„вените маі бунішóре, ші штіъ стіма вокаціюна, ші съ стръ„дъеск дъ тóтъ прівінца а respunde аштептъріі. —

Афаръ de ачеаста еъ de кънd сунт дъ ачест оффіціѣ, прекут ші дъ кърінтеле an am цінут вісітаціюнеа еклесіастікъ нъмаі дъ дъminічі ші сървъторі, ші ка маі de апрóпе съ мъ конвінг despre стръданіа катехецілор, дъпъ съвършіреа дъмнезеескулуі култ дъ пресенціа понъвлуі am eccaminат прунчії din реліціюне ші am кунъцут ръспунсурі indeстулътóре, нічі съ пóте zіче аста а фі мерітул дасkалілор, кучі дъ мулте стаціюнї ачештіа сунт аша zікъnd нъмаі Авддарі. —

Din супрazісъле пóте фіекаре dedече къткъ чеі маі мулці преоці, ва маі тоці, афаръ de врео doi, треі, — не карії, дакъ нъі вор ведé прунчі дъ скóлъ, é порочіре, — калкъ ші аъ кулкат прагул скóлелор ші дъ алте zіле ун нъмаі дъ але ессаменелор.

Дъ ъртъ е леце, къ фіекаре, каре нъші дъмплінеште оффіціул, маі ынтъіѣ съ арать респектівілор суперіорі спре а съ дожъні — дъсъ нічі ун преот de ачі саъ арътат de кътрѣ чінева, къ ун мерце дъ скóлъ — прін ъртаре а еші deодатъ дъ пъблік фъръ de а съ дъпрегъвінца преміndеле, ші дъкъ къ ніште неадевърърі, — е маліціъ. —

М. Р.

Арад, 16. Сент. Дъ маі мулте рndръі авръут оккасіюне а пътé четі дъ Газета Транссілваніеі despre спорірea ші дъмулціреа скóлелор дъ пърціле ч. р. дістрікт ал Ърбеі-Марі, прекум ші але Бънатулуі лъкуите de ромъні; авръут бъкъріе а четі ші ачеea, кум дъ мулте локърі але пърцілор ачестора, — атъсърат сунтпетеі траіулуі віецї — се ръдікаръ плъціле дъвъцъторілор; еаръ дъ алтеле ші дóръ челе маі мулте дъкъ ші астъзі тъжнеск ачеіа дъптъndуе къ неажунселе траіулуі. Не есте кънoскут, къ mandate дела локъріле маі дъалте се dederъ прін елекрареа опор. жюрісdинціюнї сколастіче дъ тóте пърціле пентрѣ акурата естрадаре а плъцілор дъвъцъторешті прін респеттівеле коммунітъці; се паре къ с'аъ dat mandate ші пентрѣ дъмбунътъціреа плъцілор а тутурор дъвъцъторілор; dap дурере! тот нъмаі ачеea с'аъ іскусіт, къ не unde есте треаба скóлелор коммісъ унора ші алтора бърваці харнічі ші енерціоші, фіе ачеіа din клер, фіе din статул чівіл, с'аъ фъкут ші се фаче мулт пентрѣ скóле, еаръ unde ачеea есте дъпредінцатъ унор бърваці непъсъторі, — ун се фаче німіе, сеѣ de тот пъціи, фъръ ъртъ de чева спорізъ.

Чіне аъ кънoскут стареа ромъніілор din унеле пърці але Ърбеі-Марі, unde маі наінте ун ера нічі ворвъ de скóле, некум съ ле фіе авут, ва прічепе къ бъкъріе дъ че маре нъмър се дъфіінцiazъ дъ протопресвітерателе: Пештешулуі, ші Меziaдулуі ш. а. ші апоі къ плъці, dintръ каре, — челе маі мулте къ мулт супереазъ ші плъціле дъвъцъторешті din сателе de прін кътуніе. — Ші de че се потъ фаче ачастеа не аколо? — de ачеea, къ респеттівіі протопопі сунт харнічі ші іеаъ ла інімъ треаба скóлелор, апоі штіъ ші воіеск бъкърос а дъмплині mandателе жюрісdинціюнеі школ. каре іаъ дъмпътеріт.

Акум dупъ че се търеште нъмерул скóлелор: din маі мулте пърці се чер дъвъцъторі — апоі дъкъ тот дъвъцъторі харнічі, прекум се ші кade, — спре че се deскід конкурсе, прекум дъ партеа ачаста, аша ші а Бънатулуі, каре тóте ачесте конкурсе се дъмпъртъшеск ші къ інстітутул препарандіал rom. din Apad спре публікаре тінерімеі сколастіче. — Е dap de unde дъвъцъторі, кънd еі ун сунт de ажунс! еар стаціюніле челе маі слабе къ платъ de 20—40—50 фіорінї арцінт ші пъціи deпутат (маі въртос дъ унеле пърці але Крашеулуі) — ун се пré сілеск съ се dукъ, че нічі се пré пóте пофті, кънd астъзі ші сербії, сеѣ domestічії прівацілор de dóe треі орі маі mare платъ капътъ.

Скопул дъмпъртъшіреі артікулуі ачестуіа есте маі въртос: арътареа кум с'ар пътé къштіга дъвъцъторі харнічі ші deстулуі.

Кънoскут есте, къ ла ромъні тінерімеа студіенте есте маі къ сеамъ de пъріці сърачі, фіі de преоці, дъвъцъторі ші церрані сърачі. Ъніі din ачестіа він ла препарандіа rom. din Apad — къ маі мулте, алціі къ маі пъціне прегътірі, унії къ маі бунъ, алціі къ маі слабъ капачітате спре кунпіndеreа дъвъцъторілор. Дъ ліпса ачаста

лулуі дъмі вор потé ка ші пънъ ачі фіні студіеле препарандіче дъ інстітутул Аръdan, dap Ромъніі din конфінія мілітаре вор фі ші маі дъколо ліпсіці de унъ інстітут, дъ каре ші ар пóте каліфіка дъвъцъторіі сеі, кучі modul, че а фост ші é ші астъзі дъ прапсъ дъ конфініъ de а кънъта дъвъцъторі прін лекціюні, че кънd de кънd ле цine діректорул сколаре de аколо, ун é дъ старе de а ле кънштіга дъвъцъторі, прекум і чере скола понъларъ de астъзі.

Дъмпрешъръріле віецїі Ромънулуі ун лаъ іертат не ел пънъ астъзі а авé о плассъ de бърваці, карії de коммун се нъмеск дъцъллiціюнеа унуі попор. Ун пентрѣ къ Ромънул п'ар фі фост харнік de штіінце маі дъалте, кучі трекутул ші пресентул не аратъ, къткъ din сінул націюнеі ромъне аъ фост ші сунт дъвъцаці дъ тоте пласселе штіінцелор, чі пентрѣ къ пъсечіюнеа Ромънулуі дъ церріле монархіеі австріаче de ел локуите а фост пънъ ла анул 1848 de аша феліѣ, кът ел ка неромън тоте, еар ка Ромън нечі кънd а потут чева ажунце. Ун ні аічі тindінца а черка кавселе крімеі, че Ромъніі ор пътрат'о deнеґъndуші пропріа са націюне; спіріте слабе

унор се лассъ а се cedече de віфореле унеі віецї неферічіте, каре пре челле тарі нъмаі маі мулт і дъпъреште дъ кредінца са, чі воім нъмаі а zіче, къткъ Ромънул дъцъллiціюнъ, каре се і фіъ deскіс калеа кътрѣ лъмінаре, п'а авут. Dабеа дъ секолул ал 19 леа він наінте дъ вііаца ромънъ бърваці дъzестраці къ штіінце дъалте, dap ші ачештіа: пълъгъ тоте къ лі нъмерул преа мік, сунт сіліці а къута адъпост аізреа, орі а се рестрінце не сфера са кърат штіенціфікъ. Націюнеа ромънъ па фост іертатъ а сімці фолосул дъцъллiціюнеі сале.

Крештереа націюнеі ромъне а фост дъкредінцатъ дъвъцъторілор ромъні. Чіне кънoште градул културеі че ле і маі mare пърці а дъвъцъторілор нострії de астъзі, ва пóте кунпіnde, къ че а нутут ші че пóте аштепта лъмінареа понорулуі нострѣ dela еі. Мулцъміт проведінцеі, Ромънул се афлъ астъзі дъ алте дъмпрецърърі, сл дъші аре сортеа са дъ мъна са, ші nedeчі ка пънъ акума ун і се вор маі арунка дъ калеа лъмінъреі луі Ъна din nedeчіле марі с'а ръдікат прін дъмбунътъціреа стъріі дъвъцъторешті, ші стареа ачеаста ун ва фі маі мулт чеа фъцітъ пънъ акум, чі чеа кътатъ de акум наінте. Din прівінца ачеаста сокотім а фі дъ калеа са, ка ла сесчепереа тінерілор спре препарареа пентрѣ статул дъвъцътореск, съ се оберве оре каре ordine. Коммунітъціле Бънатулуі, пънъ unde акума са ръдікат сімвріа дъвъцътореаскъ, маі претотіndeнеа ръдікареа ачеаста ор кондічіюнат' ó къ авереа орі кънътареа унуі дъвъцъторі вун, dap ші тутурор дъвъцъторілор лі са фъкут прін контракт de detoрінцъ пелъгъ дъвъцътъріле пропусе пънъ акума а дъвъца дъкъ Грамматіка ромънъ, Географіа, історіа ш. а. Каре кондічіюнї deші ун се вор дъмплині дъ тот локул din кавсе біненкънoскуте, тотъші маі тързіъ вор deвъі съ се addукъ дъ deплініцъ. Воіторілор dечі de а се препара пентрѣ статул дъвъцътореск съ лі се пунъ унеле кондічіюнї къ прівінцъ ла кънштігареа штіінцелор ла дъпрареа са дъ інстітутул педагоціік, каре се кънpindъ дъ cine гаранціа, къткъ елевул інстітутулуі ун ва декърце фъръ врун фолос пентрѣ фіітореа са кіъмаре прін інстітут, чі ва еші din ел дъzестрат къ штіінцеле ачелеа, каре сунт delінсъ пентрѣ кіъмареа дъвъцъторіулуі, О опъсечіюне ачі п'аре лок, къткъ

Digitized by Central University Library, Cluj

маре de дивъцъторі мацці се пріпеск ші кв аша прегъ-тірі — deства deacedând професорії дн рестіпи de 2 ані, ка съ пôтъ форма din тръпшії din тоці дивъцъторі харнічі. — Тоці асемене па есѣ нічі de аічі, прекум нічіând aв еший асемене харнічі орі din че школъ.

Мацці din ла Арад фъръ нічі ун ажуторіу, дела німе дн лume, неавând нічі хаіне, нічі кърці, нічі хъртіъ; ші dинъ че се аратъ ла респеттівії съі mai марі, deодатъ чер, ка съі котлъде ъndена ла серпіціо пентрв ка съ пôтъ тръі ші а стъпла ла школъ. Дн аша тіп de спорівл ачестора слабъ пъдежде! алцій делок пърăсеск школа din каваса пе-пъtінцеі de а тръі аічі, сѣ неспоріцеі дн дивъцъторі.

(Ва урма.)

Бъгарія. Пешта, 20. Септ. Дн кастреле дела Палота ъnde петрече Маі. Са дтп., кум mai zicepъm e репрезентатъ партеа чea mai маре a Европеі прін тетврії de аі familiilor domnitóre, прін ценералі ші алці офіцері марі, кум ші прін diplomaці ші кавалері. Тоці се інтересézъ a vedé ші a кунóште mai de апрóпе стареа армателі австріаче dинъ пôа еі organisъціune. Ері дн 19. фъ літургіъ, апоі масъ маре аколо дн лагър, ла каре пе лъngъ архідачії касеі domnitóre mai фусесеръ кіемат ун нумър респектаверъ de алте персóне марі.

Кроація. Пе лъngъ прегътіріле de тôтъ класа че vedem къ фак ші Кроаціі кв Славоніі (тот o семінціъ ка ші Съкъіі кв Бъгаріі) пентрв пріimirea Маі. Сале a Дмпъратълві чітім дн партеа оффіціалъ a Гъзетеі de Аграм, къ флатъра націоналъ тріколôръ a Кроаціілор (вънът алъ-рошъ) есте опрітъ прін порункъ вънъскъ din 14. Септ. a. к., din каваса къ ачеа флатъръ пв се дптемеіеазъ нічі пе дрептвл de стат, нічі пе diplomatікъ, пентрв каре Маі. Са нічі къ va пріimi ачест фелів de флатъръ чі ка сетвла вніріі тътврор провінціілор монархіеі сербеште флатъра пе грв-галвінъ; еар апоі Маі. Са кончеде, ка дн регателе Кроація ші Славонія съ се скôдъ флатъреле націонале обічнаіте (челе нові,) адікъ албъ-рошіъ дн Кроація ші пънътъ-алвъ дн Славонія. Пентрв едіфічіile публіче дтп., сѣ ачеста кв челе націонале, дпсъ ашеа, ка чеа дмпъръtéскъ тотдеавна съ окване локвл маі палт. — —

Віена. Есте de чел mai маре інтерес a кунóште кв кътъ ізцélъ се фъкерă subscріпціиile ла повла дмпрвмвт de стат, тот одатъ ші кв че сетте дпфрікошате сѣ subscріс касселе челе марі але банкерілор. Аша касселе фірмелор Ротшілд аѣ subscріс 25 міл., каса Б. Сіна 8 міл., Арнштаін ші Ескелес 5 міл., Стамец 4 міл., Bidermann 2 міл., Байкерсхаін 900,000. Ла банк се subscріserъ 25 міл., дела Тріест сѣ трімік 4,100,000, дела Прага 3 міл., дела Пешта 2 міл. Din церріле de афаръ Б. Х. Голдшмідт din Франкфурт аѣ subscріс 4 міл., Ніскаторі дн Паріс 1 міл. Маі скурт din тôте штіріле къте ne din despre ачест дмпрвмвт афларъм, кăткъ subscріпціиile вор трече departe peste 100 міл., дн кът се арать неапърата трebвінцъ de a ле redвче, adекъ: de a скъdea din фіекаре сътъ subscрісъ къте ун прісос. Новла дмпрвмвт de стат a ші дпчепвт a дндрепта кursвріле, дн кът ла 20. Септ. авръ-ста 23 %, еар арціntвл дntre 15 ші 16 %. Бурселе европене дпкъ daѣ ne фацъ o deосебітъ дпкредере, кăткъ стареа фінанціалъ a Австріеі есте ne чea mai сігвръ кале a дндрептъреі, ші nemai вnеле жврнале рăв воітóре се дпчеркъ a defăіma ші a дпнегрі опъръціиile фінанціале австріаче.

Кв окказіune сосіреі дмпъратълві ла Аграм ва фі adвnat ші аколо ун нумър фóрте дпсемнат de оспеці din тôте пърціле. —

— Мареле Прінчіпе кліроном de трон al Русіеі, кум ші прінчіпеле de коронъ al Віртемберціеі дпкъ се афлъ ла Маневра чea маре лъngъ Пешта.

— Маі. Са Реціна Прусіеі, сора дпп. Сале ч. р. архідучесеі Софіеі, face o вълъторіа прін Австрія ші Бавaріа ne ла рvdeніile сале.

Ценералъ францозеск Летанг дпкъ merce ла Пешта.

— Канцеларіва Статълві русеск гр. Неселроде (унъл din вътрънії фъіторі ai diplomaціеі) се reторсе din вълъторіа са дела Рома ші Неапол ші се аштéптъ ла Віена.

Terra romàneascà si Moldavia.

Іаші, 4. Септ. Марці дн 2. але кăрвтóреі, сѣ deсвіс сесіа екстраordinaръ a Divanвлві Ценерал, дntrвnітъ свв presidenціа Ес. С. D. Логоътъта din лъuntru N. Кантакузіо. La ачеста окаціе, Прінцвл К. Гіка, секретаріъ de стат aѣ citit вртъторва офіс Domnesc:

Маі nainte de сосірea premeі дndeлетнічреі анвалe a Divanвлві, вртъnd трebвінцъ a se face o екстраordinaръ коннокаціе a лві, спре a делівера асвпра осебітелор обіекте de маре кванінцъ, че сѣ init дн intervalвл de la контенірea сесіуцілор сале ші каре кіемъ чea mai de апрóпе бізвіре a Divanвлві, Noi am пвс nainte precedinтелві ачелві Divan Длві Логоът Nікъlae Кантакузіо ка съ face кіемаре Длор Сале mادلرілор Divanвлві de a се дntrвni дн сесіе астъзі ла 1. Септ., ші dar дн temeівл ачестві офіс сесіа Divanвлві есте deсвіс екстраordinaръ, спре desъвлъріреа лъкрърілор че і се вор дnвъціна.

— Linca de o banк комерціалъ дн Царра Молдaніеі, аша dинъ кум ачест institut e флътъра ші pazimвл, дnфлорірea ші авънтарea анерії матеріале a унеі церрі, o ръdікъ астъзі черкъmеnеnтвл ші непрецетъторіва Domnвлві al Молдaніеі кв пъnерea дн лъкраре a дnфіінцъріі унеі banче комерціале націонале дн Іаші, a къреі base се кунріnd дn офіcвл дnъlціеі Сале Domnвлві кътрă efатвл administраціи екстраordinaріъ, каре пентрв тареа са дnсемнътате дл ші пвблікъm ачі, de donadъ, кăткъ дnъlціа Са ші кв ачеаста інстітъціune documentеazъ пътрeнлъtóреа вnеі пъріnte adевърат прівеціаре ші стъръре пентрв віnеле Церреі Сале. —

„Noі Григорие Алексанdрв Гіка ВВ.

кв міла лві Dumnezeѣ Domnвл al Церреі Молдaніеі.

Дntрв dopinца Nóстръ de a дndeстра царра кв вна din instituціile de кънетенie, каре есте ун element de netъгъdaіtъ ферічіре ші dинъ o кв dиadinеsвл лъкраре aminte асвпра тревінцеі че сіmte атът indeстріа дndeoвnите, кът ші аверіле прінате, de a се дnфіінца o banк ашезатъ ne baзіле копрінсе дn алътъратвл проіект, am сокотіт de неапърат фъръ de a се despърта ші капіталъріле стрăine, a се da дnсъ ачестеі instituціі характервл de націоналітате че есте baza фолосінцеі ші a пропъшіреі сале.

Прін urmare mai 'nainte de тôте, есте de тревінцъ a ne дnкredinца пънъ дnкът сле ар путea контрівві дntr'o

---

дnвъцъторі ші аша n'avem deстві, кăчі есперіінца ne a дnвъnat, къ дnвъцъторіі прін пекъноштереа deторінцелор сале дnвъцъторешті ор аввт реа дnкърцере асвпра попорвлві нострв. Antinaтia Ромънвлві къtръ школъ піка o маре парте ne сама реллеі пропъшірі a дnвъцъторілор кв нравічії школарі. Dar дn фіне, че врет noі ші каре е tindinца комвнітъцілор, къ дnвъnітъцеск сімвріile дnвъцъторілор? кв кънъ сатъ лвminареа са, ші ла ачеаста ал kondвче ne ва фі дn старе дnвъцъторівл, каре nemaі a четі, скріе ші кънта штіе, ші a кърві інітъ ші спірітъ токта аша аре делінсъ, ка ачелъ a дnвъцъчелвлві сеѣ, de paza лвminеі.

Аічі сврtem сіліці a ne гъті dісврсвл нострв, deні am авé дnкъ мвлте a ворві ші despre дnвъцътъріле, каре се пропвн дn школеле повларе, ші каре се пар къ дntраколо цінтъ, a ne dezвълі, чі дnкът é кв потінцъ a тъmні mintea прънквлві. Dar поте кв алтъ окказіune!

Барвъ.

Пъnъ'n кът ші Евреіі!!

Пентрв ка съ vedem пъnъ'n кът a стръвътвт спірітвл націонал ші dopinца de реформъ пъnъ ші дntre careі, спре рвшінареа тътврор челор че стаз кв мъніле дn сан, ка се ші стъnжъnеска, ка се ne se infiинціaze школі ромъne нічі ші марі, черете de림вл presінте сѣ чел націн ле дm nedeкъ дnчепвтвл спор: пвблікъm ачі Кавалвтвл дnвъnт дn 28. Авгвст кв окаціuнea deсчидереі школеі ісраеліцілор пъmântені din Бъкврешті комвне ші zics — дn фіинца de фацъ a DD. Еформ, a корпвлві професорале, D. M. Ara A. Плaiano ші o мвлціme алте персóне — de D. проф. al ачештеі школе Nафталі Понерс:

„Лъsdat фіе пвтеле Domnвлві каре ne a ертат a тръі пъnъ астъзі ші a vedea ачеаста zi лвminoaсъ пліnъ de бъкврie, ачеастъ zi ne каре am adъстат'o преа мвлт ші дn каре сѣ deскіс порціле ачестеі кладірі дnпаintea копіілор поштрії спре a'і priimi ші a'і adвче ne калеа штіінції ші a віртвції.

Лъsdat съ фії Doamne къ ne-aі ертат ка съ vedem дn ачеастъ zi дmplininds-се спе-рапца тътвлор свфлетелор повіле ші dopinца тътвлор оаменілор de сімціріі дnnaлте, adікъ толерапца реліціілор. Фіindкъ прінтр'ачест опъ, фрвmoaса царръ Рвmъneaскъ дn каре фанатісмвл inamin кътре реліції streine нічі o dатъ n'as icвsвit, ші каре тот d'auna aѣ avвт грецеле deсчіс пентрв тоате націіле ші тоате реліціile, aѣ къвтігат коroana толерації реліціоase.

Ші дnкъ odaтъ фіе лъsdat ші віне-кувънтат пъnеле тъ Doamne дn акъріа мъnъ este inima реціілор ші a прінціілор, прекум zice Сф. Скріптъръ, фіind кв тв aі inсnірат дn тареа інімъ a Преа-дnлцатвлві нострв Domnв ші Стъnъnitор Барвъ Dimітріе Штірбеі мілостівіреа ші пентрв noі, къ не aі ферічіт a aceа ші noі парте дn тареа чea лвкраре рецеператрікъ каре ачеет дnnaлт татъ al неамвлві съ десволтеазъ din zi mai мвлт ла admiраціа тътвлор. Апоі кvnd прін noinца Са дnnaлтъ сѣ deскіс школеле пвблiче organizate кв перфекціune ші ліберaлітате дn каре жвнеле дnвaц кунoштінцеле ші кvлтвра інтеліціріі каре дnnodовнтеесістенца вманъ тот d'o dатъ дnкогъnind'o ші dndoind пвтереа еі фізікъ ші моралъ; атвнчі, пъріnтеле нострв дnaлт 'ні a adвc a minte ші de noі ші de сірманії нострії копіі, пъръсіці ші лінсіці de орі че edвкаціе, ші іатъ къ a порвнчіт ші сѣ фъкът ачеастъ кладіре. (Ва урма.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

лъкраре, пъ маі пъціи фолосітóре церреі, кът ші ачелор каре вор воі а лъа парте ла еа; пентрѫ ачест сфѫршіт рекомандѫім Сфатълъі, а делівера къ сѫмпътате асѫпра міжлóчелор че пот ажѫта дѫтрѫ іzвѫтірea ѫнеі асеменеа дѫчеркърі, а експѫне спре а фі адѫс ла кѫноштіца обштеасъ, фолосѫріле дѫтемеіері ѫнеі бънче, а ле дѫтіпърі маі къ сеатъ лъъреі-аминте дрегъторіілор локале, каре вор фі кіемате а дѫдемна прін о дѫцелецере deадрептъ пе персóнеле че ар воі съ контрібѫіе къ капіталѫріле лор ла дѫфіінціареа ачестъі de маре кѫвіінцъ ашезъмѫнт.

Пентрѫ ка къртѫіреа съ'ші пóтъ форма о ideie, despre конкѫрсъл че'л ва пѫтea гъсі дѫ царръ, есте de требѫінцъ ка дрегъторіілор локале съ лі се деа інстрѫкціі лъмѫріте, прекѫм ші лісте de сѫбскріпціе, ѫnde доріторіі de a фі акціонарі, се вор пѫтea дѫсѫріе пентрѫ сѫммеле de каре фіечіне ва воі a діспѫне пентрѫ ачест сфѫршіт, сѫммеле дѫсъ къ тóте ачестеа пъ се вор депѫне ла банкъ, декът дѫпъ десъвършіта еі дѫфіінціаре, дѫкезъшѫітъ прін авторісаціа форталъ а дѫтвелор дѫалте кѫрці ші дѫ zioa хотъръ дѫтъіъ Іанѫарie 1855.

Спре a дѫлесні ісѫвтірea ачестеі лъкрърі ам гъсіт де кѫвіінцъ a пѫті o коммісіе компѫсъ din треі мъдѫларі ші анѫме: Прінцъл Нікѫлае Сѫцѫ, Ворнікъл Васіле Гіка ВВ. ші Пост. Петраке Маврогені, шефъл департам. лъкръріілор пѫбліче, спре a се окѫпа маі къ осѫбіре къ лъкръріле прегътітóре черѫте пъпъ ла десъвършіта дѫфіінціаре a бънчеі. — Коммісіа ачеаста се ва пѫне дѫ релаціе атѫт къ дрегъторііле локале, дѫтрѫ кът се атінце de ачеастъ квестіе, кът ші къ ачеі че се вор пѫтea дѫфъціша ка акціонарі. — Сфатъл din партеі дѫі ва да тóте штіінцеле ші дѫлесніріле de каре ар пѫтea съ аібъ требѫінцъ ші o ва кіема дѫтрѫ a лъа парте ла деліберареа че ва ѫрма дѫпъ ачест офіс.

Лістеле de сѫбскріпціі се вор дѫкіде ла сфѫршітъл лѫнеі Noемвре вітóріъ, ші се вор тріміте de дѫдатъ ла сѫс zica коммісіе.

Сѫвтем дѫ deплінъ дѫкредере къ, ісѫвтірea ачестеі лъкрърі, се ва доѫнді прін zелъл Мъдѫларілор Сфатълъі Нострѫ, ші патріотісмъл ачелор че вор воі съ коплѫкреze ла еа.*)"

(Din Вест.)

Cronicâ strâînâ.

Спаніа. Гѫвернъл Спаніеі ші ал Франціеі се окѫпъ къ din adinc a дѫмбіна ачесте доі церрі дѫтр'ѫн дрѫм фе рекат, трас преste Піренеі. Лініа се ва траце dela Тѫлѫса ла Барчелона ші de ачі ла Madрid. Гревтъціле преste Піренеі сѫнт марі, къ тóте асте іоціперіі, дѫсърчінаці a черка локъл, демѫстраръ къ дрѫмъл de фер се пóте фаче преste Піренеі, ші дѫкъ пъ с'аѫ аплѫкат пъпъ акѫм de ачест лъкръ колосал, кѫвса сѫнт спеселе че вор тъіа фóрте мѫлт.

*) Проіектъл атінгътор de organisarea вапчеі este тіпъріт дѫ o брошѫръ.

Кълindaріъл

пентрѫ попоръл ромъпеск пе анѫл 1853, кѫрсъл ал доілеа (проприетате a лъі Г. Баріц) токма есе de сѫнт тіпаріъ дѫтр'ѫн формат оптав прéплъкѫт, din тіпографіа чеа пóъ, ші се вінде къ ѫн прец, каре дѫпъ богъція de матерії че кѫпрінде дѫтрѫнсъл, се пóте сокоті ѫнъл din Кълindaреле сéѫ Алманачеле челе маі efтіне, adікъ пѫмаі 20 кр. м. к. Матеріile че се кѫпрінд дѫ ачест Кълindaріъ сѫнт ачестеа:

Таблъ хронологікъ пе анѫл 1853 коррéсъ дѫпъ астрономъл Літтров ш. а. — Пасхаліа. — Сърбъторіле ші zілеле че се сѫмбъ. — Плянеціі сóрелъі 22 еар пъ 11 Zodiile. —

Ценеалоціа Прéпалтеі Касе Domнітóре Австріаче.

Челе 12 лѫні але анѫлъі къ zілеле ші сърбъторіле.

Статъріле din Европа. —

Ценографіа есплікътóре. —

Історіа комерчіалъі пресѫвртатъ. —

Профеціile despre дѫмвареа тімпѫлъі, ѫн діскѫрс interесант пентрѫ економі.

Ѫрме de антікітъці romane ла Северін, Каракал, Челеіъ, Тѫрнъл ші дрѫмъріле romane.

Поесіі:

Ръсбоіъл, баладъ de Віктор Хѫго, традѫсъ de К. Негрѫцці.

Сѫвенірѫл de Г. Сіон.

О óръ de прітъварь, de N. Рѫкѫрéнѫ.

О баладъ попѫларъ ромъпéскъ.

Ачестеа тóте къ слове кіріліане — че адаоце:

Ѫн діскѫрс пентрѫ сѫріереа лімбеі ромъпешті къ літере romane сéѫ латіне.

Ессемпле къ ачéстъ ортографіъ:

Radu Domnului si fata din casa.

Hora lui V. Alessandri.

Observatiuni fisionomice dupa Lavater.

Alte amerunte.

Ла капѫл Кълindaріъл се адаосеръ:

Тóте търгѫріле de Цéрръ din Трансілѫаніа, кѫм ші ѫнеле din Ѫнгаріа.

Кѫрсъл поштелор.

Таксе de тімврѫ пентрѫ поліце ші доѫкѫмінте.

Кълindaріъл ачеста се пóте къштіга прін тоці лівраріі din Брашов, Сібіів, Клѫж, Темішóра, Арад, Орадіа, кѫм ші прін компаторіі de кѫрці, ші се пот траце ші ессемпларе маі къ рідіката. —

Nr. 129 C. II.

Дѫштіінціаре.

Апропііндѫсе фінеле анѫлъі Ревніѫнеі Ф. Р. пентрѫ ажѫторіъл крештерії фетіцелор romane сераче ші орфане, — атъсѫрат парагр ал 8-ле din статѫте — се прештіінціѫзъ прін ачеаста тóте метѫреле антіне але Ревніѫнеі, ад. каре контрібѫе пе віацъ minimъл анѫал, кѫмкъ дѫ 9/21. Окт. а. к. се ва цінеа адѫнареа анѫалъ a Ревніѫнеі аічі дѫ Брашов, ѫрмъндѫсе дѫпъ кѫпрінсъл статѫтелор.

Тот de одатъ сѫнт рогате Опор. Сорóрі ші метѫре антіне але Ревніѫнеі, ка съ біневоіаскъ a гръбі къ трѫміереа minimълъі de песте анѫ; фіиндкъ ла фінеле анѫлъі се ва да o брошѫрікъ, дѫ каре се вор петрече пѫмеле ші чеа че аѫ контрібѫіт фіекаре пе анѫл кѫрріпте, прекѫм ші челе че аѫ апромісі ші аѫ дѫтърziат a тріміте апромісa сѫмъ, адъгѫндѫсе ші орфеліпеле ажѫтате.

Брашов, 28. Авгѫст к. в. 1852.

Маріа Ніколаѫ т. пр.
Presedintea Р. Ф. Р.

Ѫртареа пѫблікъріі колектелор

че a дѫтрат дѫ „фондъл ревніѫнеі фем. рom. шчл. dela доріторіі de a ажѫта крештереа серачелор фетіце romane ші маі дѫтъіъ але орфанелор челор къзѫці дѫ revoлѫціѫнеа трекѫтъ.

Прін лѫдавіла стърѫінцъ a zелосеі сорóре Anna Міхалі, протопопéсъ ші преколектанте a Ревніѫнеі, афаръ de minimъл анѫал кѫлес ші іокасат аѫ маі контрібѫіт ѫрмътореле одатъ пентрѫ тот деѫна.

DD. Емілія Іоанеті Даніил din Кѫмпені 1 ф.; Ана Damian 5 ф. ші пе 5 анї апромітe къте 3 ф.; Рахіла Грідіанъ 3 ф. пъпъ ла 1855 апромітe къте 2 ф.; Г. Мога 1 ф.; Тересіа Піпош 1 ф.; Ребека Маркъ 1 ф.; Елена Маркъ, преотéса 2 ф.; Пап 2 ф.; Себастіан Попескъ, потаріъ 3 ф.; Маріа Бако 1 ф.; Ева Сѫчіъ, дѫвъцътóре 1 ф.; Маріа Станіслаѫ, кріштéсъ 1 ф.; Георгіе Рошка 2 ф.; Маріа Балотірі, преотéсъ 1 ф.; Ева Поповіч 2 ф.; Лѫіса Грічі пъскѫтъ Траіенфелс 1 ф.; Цециліа, Маріа ші Nina Міхалі, фіічеле zелосѫлъі D. Прот. Гр. Міхалі 6 ф. — Мъкар de ар аѫé пація ромъпъ маі мѫлці Прот. асемене!! —

Din Абрѫd ші Бѫчіѫм: Барбара Флосвіг пъскѫт Мехеші 30 кр.; Цара Маріа 1 ф.; Елісабета Товіас пъскѫтъ Пап 5 ф.; Ана Бар Іоан п. Фабіан 2 ф.; Маріа Тамаса 1 ф.; Ана Мѫнкъчанъ п. Пап 2 ф.; Софіа Кокъ 2 ф.; Ана Боер 1 ф.; Кароліна Дарабант 2 ф.

Din Вершец: Прін стърѫінца zелóсеі сорорі колектанте Маріа Веліа Тінкъ афаръ de minimъл анѫал трѫміс аѫкрат dela тóте оп. метѫре с'аѫ прімітъ дѫкъ ші dela:

DD. Ана Пештеан 2 ф. одатъ пентрѫ тот деѫна; Константін Деметріовіч, адвокат 2 ф.; Бравіі стѫдінці клерікалі 15 ф.; Софронів Сремац Кожокарів 1 ф.; Васілів Пѫтрік Коложоръ 1 ф.; Тот прін стърѫінца zелосѫлъі Коложóръ dela маі мѫлці коплокѫіторі 10 ф.; Прін стърѫінца Дѫлъі потаріъ dela Которѫште Алексіъ Петровіч dela маі мѫлці коплъкѫіторі 8 ф. Прін стърѫінца Дѫлъі дѫвъцъторіъ dela Которѫште Іосіф Поповіч dela маі мѫлці коплъкѫіторі 4 ф. Прін стърѫінца Дѫлъі дѫвъцъторіъ dela Оравіца Камералъ Cimeone Nediště dela маі мѫлці коплъкѫіторі ші dela cine 3 ф. 48 кр. Сѫмма 48 ф. 24 кр. м. к.

Redactor' respondietoriu:
JACOBU MURESIANU.

Editia si tiparul lui
JOANNE GOETT.